

MALÛLLÛK SİGORTASI-MALÛLLÛK AYLIĞI (3)

Av. Erdoğan KAYA - www.gurselavukatlik.com

Malûllük sigortasından faydalanabilmek için gereken koşullara ilişkin açıklamalara kaldığımız yerden devam ediyoruz. Malûllük aylığının bağlanabilmesi için, çalışma gücünün veya meslekte kazanma gücünün en az % 60'ının kaybı gerektiğini, 1800 prim gün sayısı ve 10 yıldan beri sigortalı olma şartlarının yerine getirilmesi gerektiğini ilk iki yazımızda dile getirmiştik.

Malûl sayılma için gereken çalışma gücünün veya meslekte kazanma gücünün en az % 60'ını kaybetmiş olma halinin ortaya çıkmasında kişinin kusurlu olup olmadığının bir önemi yoktur. Örneğin; trafik kazası geçirilmesi ya da intihar girişimi sonucu malûl sayılma hali gerçekleşebilir.

Yine **5510** sayılı Kanun'daki düzenleme gereği çalışma gücündeki azalma oranı, sadece tıbbi ölçülere göre alınacak raporlara göre belirlenmektedir(md. 25). Yani malûl sayılma halinin varlığı için sigortalının bedeni ve ruhi durumu dikkate alınmakta "çalışma, iş bulma olanakları" ise dikkate alınmamaktadır. Oysa Alman Sosyal Güvenlik Sisteminde, iş gücünün ekonomik değeri ve iş bulma şansı da dikkate alınmaktadır(Prof. Dr. A. Güzel/Prof. A. Rıza OKUR/Doç. Dr. N. Caniklioğlu, Sosyal Güvenlik Hukuku, 13. Baskı, İstanbul 2010, syf. 423). Kanaatimizce ülkemizde de bu yönde bir düzenlemenin yapılması sigortalılar açısından gerekli ve önemlidir.

Malûllük sigortasından yararlanıp aylık bağlanabilmesi için gereken koşulları saymaya devam edelim.

c) İşten Ayrılma ve Kuruma Başvuru

Sigortalıya malûllük aylığının bağlanabilmesi için; sigortalının, çalışma gücünün veya meslekte kazanma gücünün en az % 60'ını kaybetmiş olması, 1800 prim gün sayısı ve 10 yıldan beri sigortalı olma şartlarını yerine getirmiş olması yanında ayrıca işten ayrıldıktan veya işyerini kapattıktan veya devrettikten sonra Sosyal Güvenlik Kurumu'na yazılı istekte bulunması gerekmektedir(md. 26). Sigortalı diğer tüm şartları sağlamış olsa da aylık bağlanması talebi olmadığı sürece malûllük aylığı alamayacaktır.

Aylık talebinde bulunduk peki aylık ne zaman bağlanacak?

Malûllük aylığı, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalılar ile (c) bendi kapsamında sigortalı iken görevinden ayrılmış ve daha sonra başka bir sigortalılık haline tabi olarak çalışmamış olanların;

a) Malûl sayılmasına esas tutulan rapor tarihi yazılı istek tarihinden önce ise yazılı istek tarihini,

b) Malûl sayılmasına esas tutulan rapor tarihi yazılı istek tarihinden sonra ise rapor tarihini,

c) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışmakta olanların ise, malûliyetleri sebebiyle görevlerinden ayrıldıkları tarihi,

takip eden ay başından itibaren başlar(md. 27).

Aylık bağlandıktan sonra çalışma imkanı var mıdır?

Maalesef malûllük aylığı alan bir kişinin çalışmaya başlaması halinde aylığı kesilecektir. Konuya ilişkin getirilen düzenleme gereği 5510 sayılı Kanun`a göre ya da yabancı bir ülke mevzuatına göre çalışmaya başlayan kişinin aylığı kesilecektir. Hatta bu Kanun kapsamında geçen çalışmaları nedeniyle ayrıca prim de tahsil edilir. Şunu belirtmek gerekir ki malûllük aylığından yararlanabilmek için çalışmama şartının getirilmesi kanaatimizce yerinde olmamıştır (Av. Eriş GÜRSEL/Av. Emre KIŞLALI/Av. Erdoğan KAYA, **Son Değişiklikler ve Açıklamalarla Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 2. Bası, Ankara 2015, syf. 123**). Söz konusu kişilere en azından sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışabilme olanağı getirilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde zaten malûl olması nedeniyle mağdur olan kişilerin bir kez daha mağduriyet yaşamasına sebep olunacaktır.

Malûl sayılmayı gerektirecek hali sigortalı çalışmaya başlamadan önce ortaya çıkan kişilere aylık bağlanması konusunda özel bir durum yok mudur?

Önceki yazımızda belirttiğimiz üzere kişiye malûllük aylığı bağlanabilmesi için malûl sayılmayı gerektiren durumun, sigortalı çalışmaya başladıktan sonra ortaya çıkması gerekmektedir. Sigortalı çalışma başlamadan önce malûl sayılabilecek kişilere ilişkin özel bir düzenleme getirilmiştir. Buna göre; Sigortalı olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten önce malûl sayılmayı gerektirecek derecede hastalığı veya engelliliği bulunan ve bu nedenle malûllük aylığından yararlanamayan sigortalılara, en az onbeş yıldan beri sigortalı bulunmak ve en az 3960 gün prim bildirilmiş olmak şartıyla emekli aylığı(yaşlılık aylığı) bağlanır (md. 28).

Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucularının sağlık kurullarınca usûlüne uygun düzenlenecek raporlar ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi sonucu, Kurum Sağlık Kurulunca çalışma gücündeki kayıp oranının;

a) % 50 ilâ % 59 arasında olduğu anlaşılan sigortalılar, en az 16 yıldan beri sigortalı olmaları ve 4320 gün,

b) % 40 ilâ % 49 arasında olduğu anlaşılan sigortalılar, en az 18 yıldan beri sigortalı olmaları ve 4680 gün,

primi bildirilmiş olmak şartıyla ikinci fıkranın (a) bendindeki yaş şartları aranmaksızın yaşlılık aylığına hak kazanırlar. Bunlar 94 üncü madde hükümlerine göre kontrol muayenesine tâbi tutulabilirler(md. 28).

Malûllük aylığı talebinin reddi halinde açılacak davalar oldukça uzun sürmektedir. Konuya ilişkin yapılacak yasal düzenlemelerle dava sürecinin kısaltılması ve aynı zamanda dava sürecinde de kişiye bir takım imkanlar sağlanmalıdır. Buna ilişkin olarak kendi kanaatimizce; (1) Söz konusu kişilere malûllük davaları sırasında da sağlık hizmetlerinden yararlandırılması sağlanmalı, (2) Malûllük davalarının kısa sürebilmesi için malûliyet tespitine ilişkin rapor veren kuruluşlarda öncelikli incelenmeleri, gerekirse daire sayılarının arttırılması sağlanmalı, (3) Yerel mahkemelerde davanın

kabulü şeklinde karar verilmesi ile birlikte en azından % 50 oranında malûllük aylığı bağlanmalı, (4) Yargıtay`da incelemenin öncelikle yapılması sağlanmalıdır(Av. Eriş GÜRSEL/Av. Emre KIŞLALI/Av. Erdoğan KAYA, Son Değişiklikler ve Açıklamalarla Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 2. Bası, Ankara 2015, syf. 117).